

DOPPS v letu 2012

Spoštovane članice, spoštovani člani!

Leto 2012 je za nami, zakorakali smo v novo leto in novim nalogam naproti. Resnično se včasih vprašamo, ali res tako hitro mine leto in ali smo resnično opravili vse načrtovane naloge in aktivnosti, ki smo si jih zadali na začetku leta. V tej že tradicionalni knjižici, ki je pred vami, boste prebrali vse naše aktivnosti v preteklem letu in si ustvarili vtis, kako uspešni smo bili in kaj lahko storimo še bolje v tem letu našega poslanstva.

Pred vami so poročila naših sekcij društva, društvene pisarne in naših naravnih rezervatov. Veseli me, da nam je uspelo dobiti LIFE-projekt »Obnova rečnega ekosistema nižinskega dela Drave v Sloveniji« ali na kratko LIVEDRAVA, v katerega je vključena tudi renaturacija Ormoških lagun. Vsa pohvala naši pisarni, ki je bila tako uspešna pri tem projektu, saj ni lahko priti do evropskih sredstev. Mnogi izmed vas se boste videli in prepoznali v teh vsakoletnih akcijah, ki smo jih uspešno zaključili, zato se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste se jih udeležili, in hkrati tudi vsem, ki ste poslali dragocene podatke društveni pisarni v strokovno obdelavo.

V časopisnih člankih smo bili še vedno prikazani kot ortodoksni varuhi narave, predvsem v vezi z Volovjo rebrijo (vetrnice). Upam, da je sedaj zadeva zaključena in da se ne bodo več papagajsko ponavljali podobni članki. Ne razumem

**Poslanstvo DOPPS
je varovanje ptic in
njihovih habitatov
z naravovarstvenim
delom,
raziskovanjem,
izobraževanjem,
popularizacijo in
sodelovanjem.**

piscev člankov, zakaj se za informacijo ne obrnejo neposredno na nas, kjer bi dobili pravo resnico.

Živimo v precej neprijetnem času, tako političnem, gospodarskem, finančnem kot tudi stresnem za vsakega posameznika, a se ne smemo pustiti malodušju. Člani društva imamo priložnost, da se temu ognemo prek leta tako, da se udeležujemo naših akcij, gremo v naravo, pozabimo na vsakodnevne tegobe, poleg tega pa naredimo nekaj zase, obenem pa opravimo družbeno koristno delo v smislu varovanja narave, ptic in vsega, kar obstaja v njej. Nadaljujmo svoje poslanstvo, ki smo se mu zavezali pred triintridesetimi leti.

Tudi letos ste lepo vabljeni, da sodelujete v naših dobro načrtovanih akcijah. Povabite tudi svoje sorodnike, prijatelje in znance, hkrati pa jih poskušajte navdušiti nad zamislijo, da se včlanijo v društvo. S povečanim članstvom bomo kajpak še bolj uspešni in razpoznavni v družbi, v kateri živimo.

Vsem, ki se boste udeležili naših akcij na terenu, želim uspešno delo, predvsem pa, da se vsi srečno brez nesreč in poškodb vračate domov.

Rudolf Tekavčič, *predsednik*

naravo varstvena dejavnost

Naravni rezervat Škocjanski zatok

ZIBELKA ŽIVLJENJA NA PRAGU KOPRA

Naravni ritmi so leta 2012 v Škocjanskemu zatoku prinesli kar nekaj posebnosti. Izredno nizke temperature v začetku februarja so na prezimovanje k nam privabile velike jate beločelih gosi (okoli 600 osebkov), ki so kar nekaj tednov gostovale v naravnem rezervatu in njegovi okolici. Pri upravljanju smo se osredotočali na upravljanje ustreznih vodnih režimov ter nadzor nad vegetacijo v sladkovodnem delu s pašo in košnjo. Čreda podolskega goveda se je avgusta povečala za novo članico – teličko Violo, ki se je kot prva skotila v Škocjanskem zatoku – junija pa smo žal ostali brez kobile Rose, ki je podlegla dolgotrajni bolezni. V sodelovanju z botanikom Josipom Otopalom smo nadaljevali z zasajanjem naravnega rastja ob krožni učni poti na Bertoški bonifiki ter pričeli z zasaditvijo območja ankaranske vpadnice. Z zasaditvijo nizkoraslega drevja in toploljubnih grmovnic smo ustvarili mejice, ki preprečujejo prehajanje obiskovalcev na zastiralne nasipe, ter s

tem zmanjšali motnje za živi svet naravnega rezervata. Avtohtona lesna vegetacija bo hkrati služila tudi kot zatočišče in vir hrane za favno rezervata ter zmanjševala agresivnost in širjenje invazivnih tujerodnih vrst rastlin.

Število vrst in populacij ptic, ki sta najpomembnejša kazalnika uspešnosti obnove in upravljanja območja, še kar raste. Tako se je število opaženih vrst ptic po letu 2001 povzpelo že na 241 vrst, novo opažene v letu 2012 pa so: ameriški krehelj vrste *Anas carolinensis*, ploskokljunec in mala uharica. Zabeležili smo tudi novo, 41. gnezdečo vrsto: malo čigro. Na gnezditvenih otočkih v laguni je bilo maja obročkanih 50 mladičev navadne čigre, od katerih sta bila dva osebka avgusta in septembra opazovana v solinah La Tapa, ki so del naravnega parka Bahía de Cádiz na jugu Španije.

Slavko Polak je nadaljeval z raziskavo hroščev. Od leta 2010 jih je v naravnem rezervatu zabeležil 300 vrst, od katerih je kar 7 novih za Slovenijo, za več kot 10 vrst pa je Škocjanski zatok drugo ali tretje nahajališče v državi. Izjemni naravovarstveni pomen sladkovodnega dela potrjuje najdba 34 vrst vodnih hroščev kozakov in potapnikov. V rezervatu sta bili opaženi tudi dve novi vrsti kačjih pastirjev; podatek za pasastega kamenjaka je prvi za Slovensko Istro; najdba temnega slaniščarja pa celo prva za Slovenijo.

Zaradi javnofinančne krize so se sredstva za upravljanje naravnega rezervata v letih 2012 in 2013, ki jih zagotavlja državni proračun, močno skrčila, kljub temu pa smo izredno veseli dogovora med okoljskim in gospodarskim ministrstvom, da slednje poveča delež financiranja in s tem omogoči graditev objektov v naravnem rezervatu. Na podlagi tega dogovora je bila do konca leta 2012 dopolnjena projektna dokumentacija za parkovno infrastrukturo, pri čemer so projektanti upoštevali tudi študijo obnovljivih virov energije, ki smo jo pridobili v okviru projekta Adriawet 2000.

V okviru projekta Adriawet 2000 smo z italijanskimi partnerji začeli razvijati skupni protokol monitoringa in izobraževalni program s poudarkom na spoznavanju in razumevanju vloge omrežja Natura 2000 za ohranjanje narave. Projekt Adriawet 2000 je sofinanciran v okviru Programa čezmejnega sodelovanja Slovenija-Italija 2007-2013 iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj in iz nacionalnih sredstev.

Škocjanski zatok je v letu 2012, samo v okviru naravoslovnih dni in na vodenih ogledih, obiskalo rekordnih 2.455 obiskovalcev. Število individualnih obiskovalcev pa to številko še močno presega.

Prenovljeno spletno stran naravnega rezervata si lahko ogledate na naslovu: www.skocjanski-zatok.org.

Naravni rezervat Iški morost

NASTAJA KROŽNA UČNA POT

Tudi leta 2012 smo na Iškem morostu popisovali ptice gnezdilke in spremljali pojavljanje zimskih gostov. Prešteli smo pojoče kosce, ki jih je bilo še več kot lani, in sicer 13. Na območju rezervata smo zabeležili tudi dva teritorialna para velikih škurhov.

Povpraševanje po stelji je bilo tudi to leto veliko, saj je bil zaradi sušne zime in pomladi prirast trave slab. Pri košnji in spravilu so nam pomagali lokalni kmetje, s pomočjo katerih smo še povečali travniške košene površine. Pri slednjem so nam pomagali tudi prostovoljci, ki so počistili nekaj grmovja. Podaljšali smo obstoječo učno pot, tako da je postala krožna. Pot bo za javnost odprta v letu 2013. Pripravili smo dodatne informativne table, s katerimi bomo nadomestili stare in opremili nov del učne poti, ter ponatis vodnika po učni poti.

K vodenju po rezervatu smo povabili nove vodnike. Po začetnem uvajanju so kmalu tudi sami popeljali organizirane skupine po Koščevi učni poti, jim predstavili naravo in načine gospodarjenja v rezervatu. Letos se je povečalo zanimanje skupin za vodenja. Skupaj smo izpeljali 16 vodenj, v okviru katerih si je rezervat ogledalo 566 obiskovalcev, predvsem osnovnošolcev in dijakov iz ljubljanskih šol ter nekaj strokovnih skupin. Opažamo, da se tudi število individualnih obiskovalcev večja, še posebej ob lepih koncih tedna.

LiveDrava

OBNOVA REČNEGA EKOSISTEMA NIŽINSKEGA DELA DRAVE V SLOVENIJI

S 1. septembrom 2012 smo na društvu začeli uresničevati projekt z akronimom »LIVEDRAVA« (LIFE11 NAT/SI/882) - »Obnova rečnega ekosistema nižinskega dela Drave v Sloveniji«, ki bo trajal do 31.12.2017. Projekt, ki je del evropskega finančnega mehanizma LIFE+, vodimo na društvu, partnerji pa so še Dravske elektrarne Maribor d.o.o., Vodnogospodarski biro Maribor d.o.o., DRAVA Vodnogospodarsko podjetje Ptuj, Zavod Republike Slovenije za varstvo narave in Mestna občina Ptuj. Sofinancerja projekta sta poleg sklada LIFE+ še Ministrstvo za kmetijstvo in okolje ter Občina Ormož, projekt pa podpirata tudi Agencija republike Slovenije za okolje ter Občina Središče ob Dravi. Vrednost projekta je 4.409.483 EUR, tako da je največji naravovarstveni projekt, kar jih je kdaj pripravil DOPPS, zato smo za njegovo uresničevanje na društvu zaposlili tudi dve novi osebi.

Glavni cilji projekta so: (1) z renaturacijami, ustreznim naravovarstvenim upravljanjem in vzpostavljanjem zavarovanih območij ohraniti in izboljšati stanje populacij kvalifikacijskih vrst območja Natura 2000 Drava, posebej ptic, hroščev in rib z neugodnim varstvenim statusom, (2) zagotoviti trajnostno upravljanje nižinske Drave na način, ki bo hkrati zagotavljal protipoplavno varnost in pozitivno vplival na naravovarstvene cilje območja Natura 2000, (3) izboljšati sodelovanje med ključnimi deležniki vzdolž nižinske Drave ter (4) ozavestiti širšo javnost o pomenu naravne dediščine Drave za trajnostni razvoj regije.

Leta 2012 smo v okviru projekta s pomočjo prostovoljcev že zaključili akcijo odstranjevanja zarasti na umetnih gnezditvenih otokih na Ptujskem jezeru, končana je ureditev mej v naravnem rezervatu v nastajanju Ormoške lagune, postavljena je spletna stran projekta, v zaključni fazi pa sta nakup poplavnega gozda in ureditevčasne pisarne v Ormoških lagunah. Poleg tega smo v letu 2012 začeli tudi z izdelavo tehničnega načrta za informacijski center v Ormoških lagunah, prvo fazo socio-ekonomske študije vpliva projektnih akcij ter pripravili predavanja za širšo javnost in objavili številne tiskane, spletne in radijske prispevke o projektu.

Volovja reber

RAZVELJAVLJENO OKOLJEVARSTVENO SOGLASJE

Marca 2012 je Agencija RS za okolje še tretjič izdala okoljevarstveno soglasje za vetrno elektrarno Volovja reber – vsem argumentom in sodbam Upravnega sodišča navkljub. Marca je investitor Elektro Primorska obvestil javnost, da je začel graditi. Na DOPPSu smo zato pripravili uradno pritožbo in jo junija posredovali Evropski komisiji. Komisija je decembra odprla preiskavo. Proti okoljevarstvenemu soglasju smo aprila vložili pritožbo na okoljsko ministrstvo. Tudi tokrat smo bili uspešni: soglasje je bilo zaradi očitnih nezakonitosti razveljavljeno. ARSO bo morala ponovno odločiti, zdaj že petič. Videti je, da je graditev ustavljena.

Gozdni rezervat Kobile

GOZD V KOBILAH VAREN VSAJ 10 LET

Videti je, da nam je vendarle uspelo obvarovati gozdni rezervat Kobile na Gorjancih pred grozečim uničenjem. Pred leti je Vlada RS ukinila varstveni status v delu rezervata, kjer raste najlepši bukov gozd daleč naokoli. V predlogu gozdnogospodarskega načrta je bil nato gozd predviden za posek. Vključili smo se v postopek in dosegli, da je država predlog umaknila. Vsaj za veljavnost novega GGN – torej 10 let – je gozd v Kobilah varen. Zaradi pomembne populacije belohrbttega detla smo območje vključili v novi IBA Gluha Loza.

znanstveno raziskovalna dejavnost

Popis divjega petelina na Pokljuki

NATANČEN POPIS AKTIVNOSTI NA SODOBEN NAČIN

V letu 2012 smo izvedli popis divjih petelinov na Pokljuki. Enako je storil tudi Zavod za gozdove, s katerim pa nam žal ni uspelo doseči uskladitve, da bi popis opravili skupaj. Na usklajevalnih sestankih smo natančno predstavili našo metodo štetja in premaknili normative popisa na višji nivo, predvsem kar se tiče natančnosti beleženja podatkov na terenu in predajo le teh v osnovni obliki Zavodu TNP. To je pomemben korak, saj je osnova za uspešen monitoring, ki se bo, vsaj upajmo tako, rezultiral na vseh nadaljnjih poročilih monitoringa na tem območju.

Monitoring IBA

ŠTEVILČNOST BELOHRBTEGA DETLA PRIJETNO PRESENETILA

S pomočjo 150 prostovoljcev smo popisali 14 vrst ptic na 18 mednarodno pomembnih območjih (IBA). Med zanimivejšimi velja omeniti specialista zrelih bukovih gozdov z visokim deležem odmrlega drevja - belohrbtega detla, katerega številčnost na IBA Snežnik - Pivka nas je prijetno presenetila. Pri nekaterih vrstah smo ponovno zabeležili upade populacij (kosec, velika uharica, veliki skovik, črnočeli srakoper, vrtni strnad), medtem ko je bilo za belo štokljko leto 2012 eno boljših od začetka vsakoletnega štetja leta 1999, tako po številu parov kot tudi speljanih mladičev. Iskrena hvala vsem, ki ste vnovič dokazali, da za prostovoljce DOPPS ni ovir!

Monitoring splošno razširjenih vrst ptic kmetijske krajine

ZASKRBLJUJOČI TRENDI TRAVNIŠKIH VRST

Monitoring poteka na 102 ploskvah v kmetijski krajini, in sicer od leta 2008 dalje. Slovenski indeks ptic kmetijske krajine (SIPKK) za leto 2012 je znašal 83,4 % (glede na leto 2008), kar je nekoliko bolje (za 0,7 %) kot v letu 2011. Indeks zajema 29 značilnih vrst ptic slovenske kmetijske krajine. Indeks habitatno nezahtevnih vrst (generalistov) znaša za enako obdobje 96,8 %, indeks travniških vrst pa 77,5 %. Prav trendi travniških vrst nas lahko skrbijo, saj že v tem kratkem obdobju opravljanja monitoringa kažejo na pospešeno izginjanje njihovega gnezditvenega habitata. Indeks 2008-2012 za repaljščico znaša denimo 53, za velikega strnada 74 %. Redno štetje, ki ga opravljajo prostovoljci DOPPS, ima tako izjemen varstveni pomen, saj bomo na podlagi teh podatkov lahko opozarjali na napake kmetijske in varstvene politike in podajali predloge za izboljšave.

Projekt BioDiNet

MONITORING PTIC KRAŠKIH TRAVIŠČ

Tudi v letu 2012 smo nadaljevali z aktivnostmi projekta BioDiNet. Projekt je namenjen predvsem ohranjanju naravne in kulturne dediščine Istre in Krasa, prek ohranjanja in promocije avtohtonih pasem in sort ter prek promocije in raziskav habitatov, ki prispevajo k tradicionalni podobi območja. Raziskovalni del je osredotočen na kraška travišča, DOPPS pa tu opravlja monitoring ptic (štetje in postavitve metodologije) v povezavi s pašo, skrbi za izobraževalne aktivnosti (predavanja in delavnice za osnovne šole, srednje šole in študente - o pomenu biodiverzitete in travišč) ter svetuje pri postavitvi informacijske točke v Hrastovljah (postavitev opazovalnice, vsebina informacijske table). V letu 2012 smo opravili podroben transektni popis ptic Podgorskega krasa, ki je bil ponovitev popisa iz leta 2007, s čimer bomo raziskovali vpliv paše na avifauno.

Vodilni partner projekta je Univerza na Primorskem, poleg DOPPS pa so partnerji še Mestna občina Koper, Občina Dolina, Občina Milje, Park prijateljstva in sožitja, Tržaška pokrajina, Univerza v Padovi, Notranjski ekološki center, Univerza v Trstu, Društvo Boškarin in podjetje Geotema. Projekt je sofinanciran v okviru Programa čezmejnega sodelovanja Slovenija-Italija 2007-2013 iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj in iz nacionalnih sredstev.

Popis ptic Parka Škocjanske jame

KJER SE SKALNE STENE SREČAJO Z VODO

V letu 2012 smo zaključili popis ptic parka Škocjanske jame, ki smo ga začeli leta 2011. Popis smo opravili za javni zavod Park Škocjanske jame, ki sodeluje v projektu ClimaParks. Najpogostejše ptice znotraj parka Škocjanske jame so črnoglavka, taščica, kos, ščinkavec in močvirska sinica. Ornitološko so zanimiva predvsem kanjon reke Reke, kjer gnezdi povodni kos in, kjer so zelo številčne sive pastirice ter ostenja v Parku, kjer gnezdiijo sokol selec in kolonija slabih 40 parov planinskih hudournikov. Evidentirali smo tudi ključne grožnje za ptice v Parku Škocjanske jame. Ena glavnih groženj so srednje napetostni daljnovodi, ki potekajo skozi Park. Najverjetneje je ravno zaradi njih gnezdišče velike uharice v Parku Škocjanske jame opuščeno.

Projekt Upkač

EKOLOŠKE RAZISKAVE SMRDOKAVRE IN VELIKEGA SKOVIKA

V okviru projekta Upkač, katerega namen sta ohranjanje in trajnostna raba visokodebelnih sadovnjakov, smo organizirali številne izobraževalne in raziskovalne dejavnosti. S Krajskim parkom Goričko smo pripravili prvo delavnico za predstavnike lokalnih skupnosti na temo ptic kulturne krajine, pomena visokodebelnih sadovnjakov za biodiverzitetu in načina njihovega vzdrževanja. V dveh skupinskih popisih smo s pomočjo 35 prostovoljcev na Goričkem popisali 118km transektov in več kot 400 točk za velikega skovika. Slednji je bil skupaj s smrdokavro osrednja tema naše ekološke raziskave. Njuna gnezda smo opremili s kamerami in pridobili pomembne podatke o prehrani, te pa nadgradili z analizo prehranjevalnega habitata. Poleg pregleda že nameščenih gnezdilnic na zahodnem delu Goričkega smo namestili tudi 60 novih, prirejenih za snemanje dogajanja v njihovi notranjosti.

Projekt v Sloveniji sofinancirata Evropski sklad za regionalni razvoj in Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo.

Simarine-Natura

RAZISKAVE O RAZŠIRJENOSTI IN ŠTEVILČNOSTI SREDOZEMSKIH VRANJEKOV V POLNEM TEKU

V okviru projekta SIMARINE-NATURA (LIFE10NAT/SI/141), namenjenega vzpostavitvi morskih območij Natura 2000 za varstvo sredozemskega vranjeka (*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*) v Sloveniji, smo v letu 2012 nadaljevali z rednim enkrat mesečnim večernim štetjem na treh skupinskih prenočiščih ob obali, kjer ugotavljamo, koliko osebkov prenočuje pri nas in kako se spreminja njihova številčnost med letom. Junija smo začeli z rednimi popisi morskih ptic na morju po standardni metodologiji ESAS (European Seabirds At Sea). V začetku oktobra smo pri Izoli ujeli dva vranjeka in ju opremili s sledilnima napravama GPS. Ptici smo poimenovali Ari in Šime. Gre za prvi primer GPS-telemetrije na pticah v Sloveniji, ki bo v veliki meri prispevala k poznavanju vranjekov pri nas. Z vsemi raziskovalnimi akcijami bomo nadaljevali tudi v letu 2013, na rezultatih teh raziskav pa bo temeljila identifikacija morskih območij IBA in Natura 2000, ki jo bomo opravili v drugi polovici leta.

Novembra smo imeli v Kopru tudi prvo komunikacijsko delavnico za lokalne skupnosti in druge deležnike. Več o projektu lahko preberete na spletni povezavi www.ptice.si/simarine-natura/

Koordinator projekta je DOPPS, pridružena upravičenca pa Krajski park Strunjan in Ministrstvo za kmetijstvo in okolje. Projekt se sofinancira iz sredstev LIFE, finančnega instrumenta Evropske unije za okolje, drugi sofinancerji so Mestna občina Koper, Občina Izola, Občina Piran in Luka Koper d.o.o.

Januarsko štetje vodnih ptic

25 LET JANUARSKEGA ŠTETJA VODNIH PTIC

Leta 2012 smo že 25. leto zapored organizirali januarsko štetje vodnih ptic. Vodne ptice smo šteli 14. in 15. januarja na osmih števnih območjih po vsej Sloveniji. Skupaj smo pregledali 1461 km odsekov na rekah in obalnem morju ter 238 drugih lokalitet. V štetju je sodelovalo 312 popisovalcev. Skupaj smo prešteli 61.272 vodnih ptic, pripadajočih 60 vrstam. To je drugo največje število vodnih ptic, prešteti od začetka štetja leta 1988 – več vodnih ptic smo zabeležili le v letu 2008. Tako kot običajno smo tudi tokrat največje število vodnih ptic zabeležili na števnem območju reke Drave (25.346 osebkov, 41,4 % vseh vodnih ptic). Mlakarica je bila tako kot v vseh prejšnjih štetjih daleč najštevilnejša vrsta, sledijo ji rečni galeb, liska, kreheljc in kormoran. Poleg naštetih je število 1000 osebkov presešlo še šest vrst (labod grbec, čopasta črnica, velika bela čaplja, siva

čaplja, mali ponirek in rumenonogi galeb). Leta 2012 smo prešteli največ mlakaric, tatarskih žvižgavk, pritlikavih kormoranov, velikih belih čapelj, sivih čapelj, črnoglavih galebov, vodomcev, mandarink in moškatnih bleščavk v okviru januarskih štetij vodnih ptic doslej. Od zanimivejših vrst velja omeniti še komatnega deževnika, rjavega galeba in kanadsko gos.

Varuhi velike uharice

REKORDNO LETO VARUHOV VELIKE UHARICE

Čeprav sedaj že nekaj let zapored vse kaže, da smo mejnike pri akciji Varuhi velike uharice pripeljali do konca, jih naslednje leto premaknemo še višje. Rekord je padel že na gugalnici, na kateri se nas je zbralo prek 150, vseh skupaj pa nas je bilo na pomladnih popisih skoraj 200. Rekordno je bilo tudi število na novo odkritih teritorijev in nam tako uspelo prebiti magično mejo 100 aktivnih gnezd!

Žal so bile uharice v letu 2012 tudi rekordno neuspešne pri gnezditvi. Znotraj ploskev, v katerih opravljamo monitoring vrste na IBA-območjih Kras in Južni obronki Trnovskega gozda in Nanos, ki sta naši najboljši območji za veliko uharico, je po letu 2000 lahko gnezdilo še do 20 parov velike uharice. V 2012 smo na tem območju zabeležili le 13 teritorijev in od teh je mladiče uspešno speljalo le 6 parov. Razlogov za to stanje je zagotovo veliko, spet pa smo lahko potrdili dva - vznemirjanje na gnezdiščih in smrtnost zaradi elektroudara. Več o rekordnem letu Varuhov najdete v Svetu ptic 4/2012

Območje Natura 2000 DRAVA

KAJ POTREBUJEJO GNEZDILKE REČNE STRUGE

Leta 2012 smo zaključili 4 leta trajajočo ekološko študijo s ciljem ugotoviti učinke različnih vodnogospodarskih vzdrževalnih del na ključne kvalifikacijske vrste ptic območja Natura 2000 Drava. Izbrali smo indikatorske vrste rečne struge – vodomca, malega deževnika in malega martinca. V vsakem letu smo opravili najmanj 6 celodnevni transektov območja struge Drave med Mariborom in Zavrčem za ugotovitev populacijske dinamike teh vrst. Posebej smo se osredotočili na izdelavo ekološkega modela, s katerim bi pojasnili bistvene dejavnike okolja, ki vplivajo na gnezditve malega deževnika na prodiščih, in s katerim bi bilo možno ovrednotiti tudi vpliv vodnogospodarskih del na gnezdenje te vrste. Analizirali smo tako vpliv fiziognomskih spremenljivk (površina proda, odstotek nizke in visoke lesne vegetacije, odstotek zelnate vegetacije) kot vpliv višine prodišč in vpliv človeka na gnezditveno razširjenost malega deževnika na prodiščih. Z izdelanim ekološkim modelom smo dokazali, da vsa vodnogospodarska dela, ki znižujejo prodišča in zmanjšujejo površino golega proda, izrazito negativno vplivajo na gnezdenje te indikatorske rečne vrste, obratno imajo pozitiven učinek vsa dela, ki jih povišujejo in povečujejo površino golega proda. Zadrževanje človeka na prodiščih negativno vpliva na gnezdenje te vrste.

Študija o vplivu visokonapetostnih daljnovodov na ptice

NOVE POTI SODELOVANJA V DOBRO PTIC IN NARAVE

Konec marca smo zaključili pregledno študijo o vplivu visokonapetostnih daljnovodov na ptice, katere naročnik je bilo podjetje Elektro – Slovenija, d.o.o. Obsežna študija obravnava splošno problematiko ogroženosti ptic v Sloveniji, relevantno zakonodajo in pravno prakso s področja umeščanja visokonapetostnih daljnovodov in varstva ptic, vplive visokonapetostnih daljnovodov na ptice ter podaja možne ukrepe za zmanjšanje škodljivih vplivov z oceno njihove učinkovitosti. Študija je odprla tudi konstruktivno komunikacijo med ELES in DOPPS ter nakazala nove poti sodelovanja v dobro ptic in narave.

Karta občutljivih območij za ptice za umeščanje vetrnih elektrarn in popisi za VE Kanalski Vrh

PTICE IN VETRNE ELEKTRARNE

Na DOPPSu želimo konstruktivno prispevati k razvoju obnovljivih virov energije. Ključno je, da objekti ne povzročajo nepotrebne škode za naravo. Zato smo napravili obsežno študijo, v kateri smo identificirali območja, ki so z vidika ohranjanja ptic občutljiva pri umeščanju vetrnih elektrarn. Študija, ki smo jo objavili oktobra 2012, je bila v javnosti toplo sprejeta. Študija razkriva, da je v Sloveniji le 15 % ozemlja močno občutljivih območij, na več kot 70 % ozemlja države pa ni pričakovati težav z vidika ohranjanja ptic.

V sodelovanju z investitorjem Soške elektrarne Nova Gorica, ki načrtuje graditev vetrne elektrarne na Kanalskem Vrhu, na območju Črpalne elektrarne Avče, smo med aprilom 2011 in aprilom 2012 opravljali raziskavo ptic za namene presoje vplivov na okolje. Napravili smo 42 dni popisov. Zabeležili smo 30 vrst velikih ptic, skupaj 705 osebkov. Študija kaže, da je v enem letu mogoče pričakovati okrog 6 trkov velikih ptic, večinoma pri pogostih vrstah, ki niso ogrožene. Ocenili smo, da z vidika varstva ptic načrtovana VE ne bo imela prekomernega vpliva na okolje.

vzgojno-izobraževalna dejavnost

Mladinski ornitološki raziskovalni tabor Prade

RAZISKOVALI SREDOZEMSKEGA VRANJEKA

Enaindvajseti ornitološki tabor je potekal od 25. 6. do 2. 7. 2012 v OŠ Elvire Vatovec Prade. Udeležilo se ga je 22 mladih iz vse Slovenije. Delovali so v šestih skupinah, od katerih je ena preučevala ptice skalnih sten, druga je primerjala ptice v umetnih in naravnih okoljih, tretja skupina je raziskovala srakoperje v dolinah slovenske Istre. Letos je bila posebnost to, da so bile tri skupine, namenjene predvsem bolj izkušenim udeležencem, vključene v aktivnosti projekta »SIMARINE-NATURA«. Dve skupini sta se posvečali vranjekom in njihovim prenočiščem, delovala pa je tudi PR- skupina, ki je skrbela za obveščanje javnosti. V tednu dni so mladi odkrili mnogo zanimivih ptic, ob koncu tabora pa so pripravili poročila in svoje ugotovitve predstavili na sklepni prireditvi.

Naravoslovni dnevi in predavanja za šole in druge skupine

NAJVEČ SKUPIN V NARAVNIH REZERVATIH

Za različne šole, vrtce, fakultete in druge zaključene skupine smo izvedli za vodenja po terenu in predavanja o pticah. Ptice in pomen varovanja narave smo predstavili 3.655 udeležencem v 102 skupinah. Od tega je bilo 69 skupin (2.602 obiskovalcev) v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok, 16 skupin (566 obiskovalcev) pa v Naravnem rezervatu Iški morost. Pri izpeljavi vodenj in predavanj so sodelovali zaposleni in številni prostovoljci.

Ornitološka šola za učitelje

POSEBNA TEMA PTICE SELIVKE

Oktober smo organizirali sedmo Ornitološko šolo za učitelje, s katero smo želeli učiteljem predstaviti možnosti za doseganje učnih ciljev s pomočjo opazovanja in raziskovanja ptic v okolici šol. Posebna tema letošnjega izobraževanja so bile selitve ptic. Na predavanjih v prostorih Biološkega središča v Ljubljani smo udeležencem predstavili različne metode raziskovanja ptic s poudarkom na pticah selivkah ter primere dobrih praks za raziskovanje ptic v bližnji okolici šol. Izobraževanje smo zaključili na terenu s praktičnim prikazom preučevanja selitev ptic v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok,

nato pa so se učitelji pod vodstvom mentorjev še sami preizkusili v opazovanju ptic na terenu. Dvodnevnega brezplačnega izobraževanja se je udeležilo 39 učiteljev iz osnovnih in srednjih šol ter Centrov šolskih in obšolskih dejavnosti iz vse Slovenije, pridružili so se nam tudi študenti – bodoči pedagogi. Ocenjujemo, da nam je z izobraževanjem uspelo navdušiti in opogumiti učitelje, da se skupaj z učenci tudi sami lotijo opazovanja in raziskovanja ptic v okolici šol.

Srečanje mladih ornitologov Slovenije

NARAVNI REZERVATI – BISERI OHRANJENE NARAVE IN PRILOŽNOSTI ZA REGIONALNI RAZVOJ

V nedeljo, 25. novembra 2012, je v Ormožu potekalo 14. Srečanje mladih ornitologov Slovenije. Sodelujoči mladi smo pod skupnim naslovom »Naravni rezervati – biseri ohranjene narave in priložnosti za regionalni razvoj« pripravili več kratkih predstavitev. Prispevki so poleg nekaterih ključnih groženj, kot so nelegalni lov, invazivne vrste in izguba življenjskih prostorov, obravnavali več primerov dobre prakse, kako lahko varstvo narave uspešno vključimo v trajnostni razvoj regij. Poseben poudarek smo mladi namenili tudi bodočemu naravnemu rezervatu Ormoške lagune in mednarodni pobudi za razglasitev širšega območja za UNESCO-v biosferni rezervat.

Predstavitve na prireditvah (stojnice)

PROSTOVOLJCI PREDSTAVILI AKTIVNOSTI DRUŠTVA

Udeležili smo se različnih prireditev, na katerih smo na stojnicah s pomočjo gradiv in drugih aktivnosti predstavljali ptice, varstvo narave in naše društvo. Tako smo spomladi ponovno predstavljali ptice Ljubljanskega barja na Koliščarskem dnevu na Igu ter na Barjanskem zabavno-poučnem živ-žavu v Lipah. Sodelovali smo na Triglavski tržnici na Bledu, udeležence koncerta »Projekt R.E.M.: Čista energija glasbe« pa smo poskušali ozavestiti o pomenu varovanja postajališč za ptice vzdolž njihovih selitvenih poti.

Ptice okoli nas

ŠE VEDNO VODIJO DOMAČI VRABCI IN VELIKE SINICE

Akcijo opazovanja ptic, ki se pojavljajo v naši okolici, smo organizirali že četrtič. Z akcijo smo želeli čim več ljudi spodbuditi k boljšemu zavedanju ptic in narave ter ob tem spremljati, kako številne in pogoste so posamezne vrste ptic v naseljih. Ptice smo po vsej Sloveniji opazovali v tednu od 30. januarja do 5. februarja 2012. Pri akciji je sodelovalo 731 opazovalcev. Štetju so se pridružili tudi otroci, učitelji in vzgojitelji 37 vrtcev in šol. Skupaj smo zabeležili 6.067 osebkov ptic 46 različnih vrst. Najpogostejše (največkrat opažene) ptice so bile velike sinice, sive vrane in kosí, glede na število osebkov pa je bilo največ domačih in poljskih vrabcev ter sivih vran.

Ptičariada

ZABELEŽILI REKORDNO ŠTEVILO VRST PTIC

Organizacijo Ptičariade, tekmovalno-zabavnega dogodka, je tokrat prevzela Pomurska sekcija v sodelovanju s Krajskim parkom Goričko. Tekme na območju Goričkega se je udeležilo 37 tekmovalcev v desetih skupinah, ki so skušali zabeležiti največje število različnih vrst ptic. Med četrto uro zjutraj in drugo popoldne je ekipam uspelo zabeležiti rekordnih 106 vrst ptic, zmagala pa je ekipa RuKaBoTo z 89 opaženimi vrstami. V fotografski kategoriji so zmagali Štajerski črveki. Po podelitvi nagrad je sledilo prijetno druženje na gradu Grad.

Pomlad prihaja! (Spring Alive)

REKORDNO ŠTEVILO OPAZOVANJ V EVROPI

V sedmi sezoni raziskave Pomlad prihaja! (ang. Spring Alive) smo v celotni Evropi zabeležili 170.813 opazovanj petih znanih pomladnih ptic, od tega 377 v Sloveniji. Na spletni strani www.springalive.net smo zbrali 115 podatkov za kmečko lastovko, 39 za hudournika, 138 za belo štokljo, 74 za kukavico in 11 za čebelarja. S tem smo se uvrstili na 10. mesto po številu opazovanj na število prebivalcev. Od skupnih podatkov so jih 115 prispevali učenci treh osnovnih šol in enega vrta. Jeseni so se v raziskavo vključile tudi nekatere afriške države.

Akcije, predavanja in izleti

SPOZNAVANJE PTIC V MESTNIH PARKIH

Tudi to leto smo pripravili vrsto aktivnosti za člane društva in širšo javnost. V različnih krajih po Sloveniji smo organizirali 27 predavanj, ki se jih je udeležilo 446 ljudi. Prek leta smo imeli tudi 30 izletov na različna ornitološko zanimiva območja, pa tudi v mestne parke, kjer se nam je pridružilo 660 opazovalcev. V okviru Evropskega dneva opazovanja ptic smo za ljubitelje ptic in mimoidoče pripravili tri opazovalne točke. Prostovoljci so se nam pridružili na 15 akcijah, na katerih smo popisovali ptice, vzpostavljali primeren habitat ali pa izdelovali gnezdilnice zanje.

iz dela **sekcij društva**

Štajerska sekcija

POPISI IN NARAVOVARSTVENE AKCIJE

Na SV Slovenije smo leto začeli s popisovanjem mokožev na ptujskih studenčnicah, nato smo prešteli hrvaški del prezimujočih vodnih ptic na reki Dravi do Dubrave, kjer je bilo prešteti več kot 50.000 osebkov, ter nato slovenski del IWC-ja. Lansko leto smo preverjali lokacije za veliko uharico, našli smo 16 pojočih samcev in našli 6 novih gnezd. Nadaljevali smo s spremljanjem selitve lunjev in drugih vrst na zadrževalniku Medvedce. Sodelovalo je 31 popisovalcev, ki so prešteli približno 52.000 selečih se ptic. Od teh je bilo 1.077 rjavih lunjev, 385 pepelastih in 4 stepski lunji. Izdelali smo tudi gnezdilno steno za breguljko. Ponovili smo popis rjavih srakoperjev v Šturmovcih, našli smo 11 parov. Zgodaj poleti smo preštevali bele štorke. Kot vsako leto smo poskrbeli za čiščenje otokov na Ptujskem jezeru. S tem poskrbimo za gnezdenje navadne čigre in

rečnega galeba, bili smo uspešni, saj je skupaj gnezdilo 40 parov čiger. Jeseni je potekala reševalna akcija brkatega sera, ptica je bila zastrupljena s svincem. Na srečo je imela pritrjen oddajnik in jo je bilo mogoče izslediti. Na koncu leta pa kot običajno zaključimo s popisom velikih srakoperjev, lani že 13. Na Štajerskem redno popisujemo Ptujsko jezero, Ormoško jezero, Ormoške lagune, zadrževalnik Medvedce, Požeg in Račke ribnike, Perniško jezero, Vrbje, jezero Teharje in jezero Žovnek. Pomembna novost je projekt LIVEDRAVA, uresničeval se bo na reki Dravi. Vsako prvo sredo so med oktobrom in marcem organizirana predavanja, kjer je povprečen obisk 10 – 15 ljudi. Organiziranih je bilo tudi pet izletov. Pri vseh teh dogodkih smo sodelovali s stojnicami, radijskimi oddajami ter časniki.

Mladinska sekcija

IZOBRAŽEVANJE IN FOTOGRAFSKA RAZSTAVA

Septembra smo mladi v Kranju pripravili Izobraževanje o pripravi in izvedbi naravoslovnih predavanj in javnih nastopov. V okviru izobraževanja smo poleg udeležbe na teoretičnem delu udeleženci opravili tudi nastope na treh javnih dogodkih, ki smo jih nato analizirali skupaj z mentorji. Mladi smo se odpravili tudi na dve dvodnevni ekskurziji v naravne rezervate. V septembru smo tako obiskali Škocjanski zatok in Iški morost, v oktobru pa tri zamejske naravne rezervate v Italiji. Poleg delavnic z upravljalci območij smo si delovanje vseh rezervatov ogledali tudi na terenu.

Pod naslovom »Slovenske ptice skozi objektiv mladih fotografov« je 5 članov sekcije v Postojni odprlo samostojno fotografsko razstavo. V več spomladanskih delovnih akcijah smo skupaj z drugimi člani društva uredili tudi obsežen arhiv publikacij DOPPS. Pri tem je 16 prostovoljcev opravilo okrog 300 ur dela ter pri tem označilo in razporedilo več kot 45.000 publikacij. Letošnje aktivnosti smo mladi zaključili s tradicionalnim izletom na Zbiljsko jezero, ki se ga je udeležilo 76 obiskovalcev.

Pomurska sekcija

IZVEDLI TEČAJ PREPOZNAVANJA PTIČJEGA PETJA

Člani pomurske sekcije smo leto pričeli z januarskim štetjem vodnih ptic, aprila in maja pa smo na Goričkem v okviru projekta Upkač izpeljali dva skupinska popisa ptic ter pomagali pri nameščanju gnezdilnic za smrdokavro in velikega skovika. Spomladi smo pregledali še gnezdilnice za pegasto sovo in izdelali gnezdilnice za ptice pevke.

Na gregorjevo smo pripravili stojnice v Murski Soboti, Lendavi in Ljutomeru, obiskovalce pa smo popeljali tudi na izlete v bližnjo okolico. Širši javnosti so bili namenjeni tudi izleti v mestni park Murska Sobota in redna društvena predavanja v murskosoboški knjižnici.

Mnogo aktivnosti pomurske sekcije je bilo leta 2012 namenjenih prav članom. Med njimi velja še posebej omeniti tečaj

prepoznavanja ptičjega petja, na katerem smo udeleženci šestih teoretičnih delavnic preizkusili svoje pridobljeno znanje na sedmih izletih po različnih krajih v Pomurju. Člani smo obiskali tudi kolonijo čebelarjev na Madžarskem in jezero Balaton ter si med spustom po reki Muri ogledali ptičji svet.

Oktober smo v Veliki Polani organizirali 2. raziskovalni vikend za pomurske osnovnošolce, na katerem so mladi spoznavali ptice v okolici šole, posvetili pa so se tudi sovam. Svoje delo so predstavili na zaključni prireditvi v obliki plakatov in kratke predstavitve svojega dela.

Člani pomurske sekcije smo to leto organizirali tudi 4. Ptičariado, ki je potekala na Goričkem in se lahko pohvali z največjim številom udeležencev in opaženih vrst ptic doslej. Novembra pa smo izvolili še novo vodstvo sekcije, in sicer Gregorja Domanjka za predsednika in Robija Gjergjeka za podpredsednika.

Severnoprimorska sekcija

POPISI IN NARAVOVARSTVENE AKCIJE

Na Severnem Primorskem smo leto pričeli z zimskim štetjem vodnih ptic (IWC). Kot se spodobi, smo sodelovali pri tradicionalnem popisu velike uharice, kasneje smo v kontekstu »Varuhi velike uharice« čez vse leto spremljali dogajanje na njenih

gnezdiščih. Zaradi nameravane postavitve vetrne elektrarne smo nadaljevali z monitoringom ujed na Kanalskem vrhu, ki je sicer potekal že v letu 2011. K boljšemu delovanju in osveščanju sekcije pripomore tudi mailing lista.

Organizirali smo dva ornitološka izleta; aprilskega jutra smo se odpravili na Golec nad Branikom in se na lastne oči prepričali o tipičnem dnevnem kraškem ptičjem življenju, majsko noč pa smo izkoristili za »prisluh« kraški noči ter tipičnim kraškim pticam, kot so čuk, veliki skovik, podhujka in slavec.

Ponovno smo popisali čuka v Vipavski dolini, in kljub temu da nas je bilo prek 30 udeležencev, je skoraj vsakemu udeležencu uspelo popisati svojega čuka. Navdušujoče je tudi dejstvo, da črnočeli srakoper po letu premora spet gnezdi v Vipavski dolini.

Pod pokroviteljstvom pisarne DOPPS smo sodelovali pri popisih FBI (indeks ptic kmetijske krajine), reviziji IBA, pri čemer smo popisali belohrbtega in triprstega detla na Snežniškem pogorju, hribskega škranca na Pivškem podolju in v Vipavski dolini s Trnovskim robom ter Nanosom, velikega skovika in vrtnega strnada na Krasu, ter kosca na porečju Nanoščice.

Ljubljanska sekcija

DOBRO OBISKANI IZLETI V PARK TIVOLI

V ljubljanski sekciji smo tudi leta 2012 nadaljevali aktivnosti na Ljubljanskem barju, kjer smo skupinsko popisali velikega srakoperja, velikega škurha in kosca, spomladi pa ponovno pregledali gnezdilnice za smrdokavro in velikega skovika. V Krakovskem gozdu smo pregledali še gnezdilnice za belovratega muharja, ki je to leto uspešno gnezdil v eni izmed njih. Kot vsako leto smo se člani ljubljanske sekcije udeležili tudi januarskega popisa vodnih ptic. Uspešno smo uresničili še dve akciji, in sicer čiščenje stene za breguljke pri Šentjakobu in vsakoletno čistilno akcijo v naravnem rezervatu Iški morost.

Srečanja sekcije smo popestrili s sedmimi zanimivimi predavanji, na katerih smo lahko udeleženci izpopolnili svoje znanje o pticah. Na delavnicah smo izdelovali gnezdilnice za velikega skovika in smrdokavro ter gnezdilnice iz gline.

Veliko zanimanje med nečlani društva so doživeli vsakomesečni nedeljski izleti v ljubljanski park Tivoli, ki se jih je skupaj udeležilo kar 231 ljudi. Ob Evropskem dnevu opazovanja ptic pa smo člani sekcije udeležencem izleta v Tivoliju predstavili selitve ptic. Ljubiteljem narave smo jeseni prikazali še obročkanje ptic na ljubljanskem barju in rumenoglavih kraljičkov v Mostecu.

Za učence in dijake smo izvajali naravoslovne dneve ter vodili naravoslovni krožek na eni izmed osnovnih šol. Sodelovali smo tudi na Koliščarskem dnevu pri Igu in na Barjanskem živ-žavu v Lipah, kjer smo predvsem najmlajšim predstavili pisani ptičji svet.

Notranjska sekcija

NADALJEVANJE TRADICIONALNIH AKTIVNOSTI

V Notranjski sekciji smo leta 2012 nadaljevali s tradicionalnimi aktivnostmi. Organizirali smo šest predavanj v Cerknici in Starem trgu. Na tradicionalnem izletu na Cerkniškem jezeru, 27. aprila, smo spoznavali ptice na spomladanski selitvi, v maju pa popisali rumene pastirice, repaljščice in rjavega srakoperja. V juniju smo imeli »Crex Night« in takrat popisali 70 koscev. Tudi v letu 2012 smo nadaljevali z monitoringom selečih se ptic na Cerkniškem jezeru.

Svet ptic

V letu 2012 smo pri oblikovanju vsebine revije Svet ptic izpolnili načrtane cilje. Objavili smo 156 slovenskih poljudnih ornitoloških, naravovarstvenih in naravoslovnih prispevkov ter pet prevodov iz tujih revij, popestrili revijo s 426 fotografijami kar 131 naravoslovnih in ljubiteljskih fotografov. V letniku 18 smo uvedli tri nove rubrike: Kam na izlet (ornitološki vodnik po območjih v Sloveniji, ki jih je vredno obiskati), Nasveti za opazovanje (katera živa bitja opazovati v naravi v posameznem letnem času) ter Ornitofon (aktualni kratki ornitološki odgovori na vprašanja v zvezi s pticami). Tudi v letu 2012 je prispevke pisalo veliko število (63) kakovostnih piscev, med njimi tudi priznani slovenski biologi, strokovnjaki in profesorji.

Acrocephalus

V letu 2012 so izšle tri dvojne številke znanstvene publikacije Acrocephalus : aprila 148/149 (letnik 2011), oktobra 150/151 (letnik 2011) in decembra 152/153 (letnik 2012).

onkraj meja

Krila nad Balkanom

DOPPS NADALJUJE AKTIVNOSTI NA BALKANU

Vključenost Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije v prizadevanja za zavarovanje najpomembnejših delov narave na Balkanu in krepitev sorodnih naravovarstvenih organizacij se nadaljuje. Od septembra 2012 je DOPPS vključen v Regionalno skupino za uresničevanje (RIT) programa fundacije CEPF (Critical Ecosystem Partnership Fund). CEPF namenja finančna sredstva za varovanje najbolj ogroženih območij na vročih točkah biotske raznolikosti po vsem svetu. Ena izmed njih je tudi Sredozemlje. RIT, ki ga vodi Globalni sekretariat zveze BirdLife International v Cambridgeu v sodelovanju z divizijo za Bližnji vzhod v Ammanu v Jordaniji, se na Balkanu trudi podeliti sredstva za najbolj učinkovite aktivnosti varstva narave v sredozemskem delu Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Črne gore, Albanije in Makedonije.

doppps poslanstvo

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPPS) je neprofitna, nevladna in naravovarstvena organizacija, ustanovljena leta 1979, ki deluje na lokalni, regionalni in nacionalni ravni. DOPPPS je polnopravni partner svetovne zveze za varstvo ptic BirdLife International, ki v Evropi združuje več kot 2 milijona članov.

DOPPPS z naravovarstvenimi aktivnostmi, raziskavami, izobraževalnimi in publicističnimi dejavnostmi skrbi za varovanje ptic in njihovih habitatov, povečuje zanimanje za ptice v vsakodnevem življenju in za ornitologijo kot znanstveno vedo. DOPPPS pri uresničevanju svojega poslanstva sodeluje s številnimi nevladnimi in vladnimi organizacijami, službami, naravovarstveniki in drugimi strokovnjaki.

Avtorji besedil: Luka Božič, Damijan Denac, Katarina Denac, Darko Fekonja, Jernej Figelj, Tomaž Jančar, Primož Kmecl, Urša Koce, Bojana Lipej, Tomaž Mihelič, Borut Mozetič, Polona Pagon, Matjaž Premzl, Borut Rubinič, Nataša Šalaja, Željko Šalamun, Erik Šinigoj, Tanja Šumrada, Rudolf Tekavčič, Barbara Vidmar, Petra Vrh Vrežec, Eva Vukelič

Avtorji fotografij: Awatef Abiadh, Tilen Basle, Gregor Bernard, Igor Brajnik, Marjeta Cvetko, Damijan Denac, Katarina Denac, Gregor Domanjko, Ivan Esenko, Robi Gjerjek, Petra Hladnik, Tomaž Jančar, Aleksander Kozina, Primož Kmecl, Tomaž Mihelič, Borut Mozetič, Alenka Mrakovčič, Mojca Plantan, Mojca Podletnik, Slavko Polak, Borut Rubinič, Matteo Skodler, Erik Šinigoj, Davorin Tome, Barbara Vidmar, Eva Vukelič

Fotografija na naslovnici: liska, Jure Novak

Fotografija na hrbtni strani: kozica, Kajetan Kravos

Uredila: Bia Rakar / **Lektura:** Henrik Ciglič / **Oblikovanje:** Jasna Andrič / **Prelom:** Camera d. o. o.

Tisk: Schwarz print d.o.o. / **Naklada:** 2000 izvodov / **Izdano:** april 2013

Glavni sfinancerji v letu 2012:

Kozica

STOPNJA OGROŽENOSTI

RANLJIVA | MOČNO | KRITIČNO

**NE UBIJAJ PTIC
ZA ŠPORT IN ZABAVO**

DOPPS

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije

Tržaška cesta 2, p.p. 2990, 1001 Ljubljana

tel: 01/ 426 58 75, fax: 01/ 425 11 81

e-pošta: dopps@dopps.si

 www.facebook.com/DOPPSptice

www.ptice.si